Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Riera de Rocafort
Emplaçament	Davant de Can Riera
Alçada:	398

Coordenades:

Latitud:	41.71544
Longitud:	1.91574
UTM Est (X):	409805
UTM Nord (Y):	4618751

Classificació

Número de fitxa	08182 - 21
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08181A009000180000OJ
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 25/06/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al capdamunt d'un vessant rocallós, en un extrem on conflueixen dues feixes de pendent pronunciat. Està envoltada de pi blanc (Pinus halepensis) i brolla de romaní. És una construcció de planta rectangular, de 3,15 per 4,40 metres (mides preses a l'exterior), aixecada parcialment damunt de la roca i adossada al marge per la seva part posterior. Presenta una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses. La coberta exterior és plana, sense el recobriment característic de pedra, gleva i pedruscall. Destaca el voladís fet de lloses de grans dimensions. El gruix dels murs és de 0,60 metres. Els brancals o muntants són verticals, amb una llinda plana. La porta d'entrada està construïda al mig de la façana; mesura 1,65 metres d'alçada per 0,92 metres d'amplada. Al fons hi ha el que podríem considerar un pedrís volat, formant part de l'estructura de la menjadora, ja que s'observen uns encaixos a banda i banda dels dos murs, on encara s'hi conserva un tronc d'alzina o roure. La barraca està orientada al sud.
Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És una de les tipologies constructives més antigues.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3009

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga.
Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

http://wikipedra.catpaisatge.net/